

Een nieuwe toekomst voor de Kermis in Oss

In opdracht van gemeente Oss

14 november 2022

Referentie: 2205

1. Inleiding	3
2. Uitvraag gemeente Oss	4
2.1 Vragen gemeente Oss	4
2.2 Aanpak onderzoek- en adviestraject	5
2.3 Leeswijzer rapport	6
3. Toekomstscenario kermis Oss	7
3.1 Ambities gemeente en stakeholders	7
3.2 Concept van de kermis	8
3.3 Kermislocatie(s) en omvang	12
3.4 Organisatie van de kermis	13
3.5 Ritprijzen	15
3.6 Regionale samenwerking	16
4. Trends & ontwikkelingen	17
4.1 Covid-19	18
4.2 Stedelijke verdichting	18
4.3 Duurzaamheid	18
4.4 Veiligheid	19
4.5 Inclusiviteit	19
4.6 Organisatie van kermissen	20
4.7 Afname kermisondernemers	20
4.8 Personeels- en materialentekort	21
4.9 Branchevervaging	22
5. Evaluatie Kermis Oss	23
5.1 Belang van de kermis in Oss	23
5.2 Kermiszaken en ritprijzen	24
5.3 Evenementen/randprogrammering	25

5.4 Locaties en omvang van de kermis.....	26
5.5 kermisperiode en openingstijden	27
5.6 Organisatie van de kermis	28
5.7 Baten en lasten kermissen Oss	32
5.8 Marketing & promotie.....	33
5.9 Samenwerking stakeholders.....	34
5.10 Regionale samenwerking.....	35
6. Benchmark kermissen	37
6.1 Organisatie en samenwerking met stakeholders	37
6.2 Kermiszaken & ritprijzen.....	41
Bijlage 1 Opzet externe stichting	43
Bijlage 2 Overzicht gesprekspartners....	44
Over Respons.....	46
Over Lex Kruijver	46

1. Inleiding

De kermis in Oss is eeuwenoud en is het grootste evenement in de gemeente. Uit een in 2020 gehouden enquête onder inwoners blijkt dat de kermis in het centrum van Oss één van de meest gewaardeerde evenementen in de gemeente is. Met bijna 100 kermiszaken en circa 250.000 tot 300.000 bezoeken behoorde de Kermis in Oss voor corona tot de grotere in de provincie Noord-Brabant en Nederland. Tot en met 2019 vond de kermis in de binnenstad plaats verdeeld over 4 pleinen: Burchtplein, Eikenboomgaardplein, Heuvelplein en De Wal én in twee straten: Terwaenen en Burgwal. Tot en met de editie 2017 werd de kermis omlijst met de populaire en drukbezochte 'kermisfeesten' in de Eikenboomgaardstraat. Deze werden vanaf 2018, na klachten van omwonenden, op last van de rechter verboden. Andere min of meer vaste randactiviteiten op de kermis in Oss zijn o.a. een promotieloterij, diverse optredens, de kermis-mis en het vuurwerk op de laatste dag.

Tijdens de coronajaren 2020 en 2021 werd de kermis ('coronaproof') op de Rusheuvel georganiseerd op een terrein met hekken omringd. De editie 2022 (18 tot en met 24 augustus) vond als vanouds weer in het centrum plaats op de vertrouwde tijd van het jaar (rond de 3e zondag in augustus). Het duurde 7 dagen, beginnend op een donderdag en eindigend op een woensdag. Doordat het Walplein bebouwd

wordt, is dit plein niet meer beschikbaar. Daardoor besloot de gemeente tevens om de Burgwal niet meer voor de kermis te gebruiken. Daardoor was het kermisterrein in 2022 een stuk kleiner en waren er ook minder kermiszaken (ca 60, in 2019 waren het er ca 90). Deze editie zou een kleiner alternatief van de kermisfeesten op de Eikenboomgaard krijgen. Net als de grote kermisfeesten in 2018, werden ook deze op het laatste moment toch weer door de rechter verboden. De 2022-editie van de kermis heeft ca 100.000 tot 150.000 bezoeken getrokken volgens een schatting van de gemeente (schatting 2019: ca 250.000 bezoeken).

2. Uitvraag gemeente Oss

De kermis in Oss wordt normaal gesproken georganiseerd door de gemeente en vindt plaats in het centrum. De afgelopen twee jaar vond de kermis coronaproof plaats op de Rusheuvel en werd georganiseerd door Stichting Osse Kermissen. Deze stichting bestond uit de vijf kermisexploitanten die deel uitmaken van de Reclamecommissie van de Kermis Oss. Deze vijf exploitanten waren in 2020 en 2021 verantwoordelijk voor de organisatie van de kermis, de gemeente maakte geen deel uit van de stichting. In 2022 keert de kermis weer terug naar het centrum en is de organisatie weer in handen van de gemeente bij de afdeling Inrichting Beheer Openbare Ruimte (IBOR). 2022 is een overgangsjaar voor de kermis in zowel het centrum als in de dorpen. De gemeente heeft behoefte aan een nieuwe visie die moet leiden tot een toekomstbestendig kermisproduct in de gemeente Oss. Deze zou vanaf 2023 moeten gaan gelden. Belangrijk aspect is een doorlichting van en advies over de organisatorische borging van de kermis.

2.1 Vragen gemeente Oss

De gemeente Oss heeft Respons gevraagd om een toekomstvisie (kermisbeleid) te ontwikkelen voor de periode 2023 - 2027. Dit moet gebeuren op basis van een gedegen onderzoeks- en adviestraject, dat antwoorden moet geven op de volgende vraagstukken:

- Wat wordt het toekomstige concept van de kermis (kermis sec of 'kermisfestival')

- Moet Oss vasthouden aan de huidige duur van de kermis (7 dagen) en periode (2^e helft augustus)?
- Moet Oss de vaste (lage) ritprijzen handhaven die belangrijk zijn voor de laagdrempeligheid van de kermis?
- Waar gaan we de kermis in de toekomst organiseren? In het centrum van Oss of buiten het kerngebied (o.a. Rusheuvel) zoals in 2020 en 2021?
- Hoe gaan we de kermis in de toekomst organiseren? Gemeente zelf, samenwerking met partners of moet de organisatie helemaal worden uitbesteed?
- Welke aanpassingen en acties zijn nodig als de keuze is de kermissen vanuit de gemeente te organiseren volgens het Tilburgse model?
- Hoe ziet het financiële plaatje van de toekomstige kermis er uit?
- Wat wordt de toekomstige rol van de reclamecommissie van de kermis?
- Hoe kan de samenwerking met stakeholders als horeca, Centrummanagement Oss (CMO) en culturele instellingen worden vergroot en/of hoe kunnen ze meer bij de kermis worden betrokken?
- Is de regionale samenwerking met de kermissen in Tilburg en 's-Hertogenbosch belangrijk voor Oss? Zo ja, hoe kan deze worden versterkt?

2.2 Aanpak onderzoek- en adviestraject

Respons voerde de opdracht uit in de periode april tot en met september 2022. Er zijn gesprekken gevoerd met meerdere stakeholders (zie bijlage 1). Partijen die betrokken zijn, zijn naast de gemeente, kermisondernemers en -bonden, horeca-ondernemers, culturele instellingen, Centrummanagement en kermisliefhebbers. Er is een benchmark gevoerd met zeven andere kermissen en er zijn gesprekken gevoerd met de kermismeesters/-projectleiders in de gemeenten Tilburg, Eindhoven en Den Bosch. Daarnaast heeft Respons contact gehad en informatie opgehaald met de kermismeesters van de gemeenten Best, Maashorst (Uden) en Hoorn. Verder heeft Respons in samenwerking met de gemeente een onderzoek uitgevoerd onder de bezoekers van de kermis 2022. Naast de kermis in Oss, heeft de specialist van Respons ook de kermissen van Eindhoven, Den Bosch, Hoorn en Weert bezocht.

2.3 Leeswijzer rapport

Na de inleiding en uiteenzetting van de uitvraag van de gemeente, wordt in hoofdstuk 3 de antwoorden op de vragen gegeven. De antwoorden zijn zo beschreven dat het hoofdstuk als een toekomstscenario van de kermis leest. Feitelijk zijn het onze aanbevelingen, waarbij zeker nog niet alle keuzes zijn gemaakt, die taak ligt bij de gemeente en de stakeholders.

Er gebeurt momenteel veel rondom kermissen, hoofdstuk 4 geeft een overzicht van de belangrijkste trends en ontwikkelingen. In hoofdstuk 5 evalueren wij de huidige situatie van de kermis op basis van de stakeholdergesprekken, bezoekersonderzoek en onze eigen bevindingen. Tenslotte zijn de resultaten van de benchmark-kermissen beschreven in hoofdstuk 6.

3. Toekomstscenario kermis Oss

Op basis van de gesprekken, het kermisonderzoek, de kermisbezoeken en andere bevindingen tijdens het onderzoekstraject, geeft Respons een advies voor een toekomstscenario voor de Kermis in Oss. Oss is een gepassioneerde kermisgemeente, inwoners zijn grootgebracht met de kermis. Het toekomstscenario dat door Respons wordt geschetst heeft de diepgewortelde 'kermisdrive' van de Ossenaren als basis. Het heeft verder vorm gekregen door ambities van betrokken stakeholders, zowel binnen als buiten de gemeentelijke organisatie.

Het toekomstscenario is een advies, het is aan de gemeente Oss om het advies in zijn geheel of deels over te nemen en er een tijdpad aan te koppelen.

3.1 Ambities gemeente en stakeholders

De kermis in Oss staat bekend als een prachtige, toonaangevende kermis in de drukke kermiskalender van augustus. Met mooie attracties en een vaste groep trouwe kermisondernemers. Oss telt mee in Brabant!

Deze complimenteuze beschrijving is de laatste jaren aan slijtage onderhevig, zo bleek tijdens de stakeholderinterviews. Ook voor corona nam het aantal attracties al enkele jaren af en dat gold ook voor de pachtinkomsten. Het publiek beoordeelt de kermis als weinig verrassend met vaak dezelfde attracties op dezelfde plaats. Het schrappen van de kermisfeesten in de Eikenboomgaardstraat vanaf 2018 heeft de waardering niet vergroot. En door het wegvallen van het Walplein en de Burgwal is het kermisterrein in 2022 ook nog eens flink kleiner geworden.

De ambities ten aanzien van de kermis zijn echter onverminderd groot, zowel bij de gemeente als bij belangrijke stakeholders. Denk daarbij aan de horeca in Oss, kermisondernemers en, zeker niet onbelangrijk, de bezoekers (hoofdzakelijk inwoners van de gemeente Oss) van de kermis. De Kermis is voor de inwoners (en de horecaondernemers) belangrijker dan carnaval. Dat blijkt ook uit het

overweldigende aantal reacties op ons bezoekersonderzoek (2022). De kermis is in sociaal en economisch opzicht belangrijk voor Oss. Daarom zien alle stakeholders graag een grote, florerende kermis die regionaal en liefst ook landelijk bekend staat als een kermis waar je geweest moet zijn. Dat gaat echter niet vanzelf. Er moet fors geïnvesteerd worden om de kermis weer terug te brengen in het rijtje topkermissen van Nederland. Dat hoeft niet allemaal in één keer te gebeuren, Oss moet zich gefaseerd ontwikkelen tot de grote kermis die het voorheen was.

3.2 Concept van de kermis

De meeste stakeholders waarmee is gesproken, zijn het er over eens dat de kermis in Oss meer nodig heeft dan alleen sec kermisattracties. Dat sluit ook aan bij de landelijke trend waarbij er steeds meer beleving aan kermissen wordt toegevoegd. Het toekomstscenario gaat uit van een 10-daags breder evenement dat bestaat uit een grotere kermis met meer spectaculaire attracties met meer sfeer en beleving met een uitgebreider programma met randactiviteiten en een mooiere aankleding van het evenementen-/kermisterrein. Het evenement richt zich primair op drie doelgroepen: gezinnen met (jonge) kinderen, jongeren en de doelgroep 30+.

Grootvermaak

De basis van de kermis ligt bij grootvermaak, spectaculaire kermisattracties die in de picture staan en publiek kunnen trekken volgens de kenners. De kermis in Oss heeft niet alleen een aantal van deze grote publiekstrekkers nodig, er zijn er ook meer van nodig. Want ondanks dat Oss naar verhouding niet echt onder doet voor de andere kermissen uit de benchmark, is het huidige aantal grootvermaakzaken (13) te laag. Zeker met het oog op verrassing - in de beeldvorming zijn het vaak dezelfde attracties - is hier uitbreiding en verandering noodzakelijk.

Meer (spectaculair) grootvermaak is echter niet voldoende in het nieuwe concept van de kermis. De beleving en sfeer op en rond de kermiszaken en op het kermisterrein zelf moet omhoog. Dat kan o.a. met mooie schermen, meer banieren, feestverlichting en belettering. De kermisondernemers zelf moeten ook aan de slag.

Met beeld en geluid (schermen, gesproken woord, muziek), meer sfeerverlichting en aankleding kan meer beleving worden gecreëerd.

Randprogramma/evenementen

De bezoekers van de kermis zijn het in grote mate eens over het feit dat Oss zijn 'kermisfeesten' moet terugkrijgen. Met het oog op de gebeurtenissen in het verleden moet goed worden nagedacht (in overleg met betrokken partijen) over de wijze waarop dit mogelijk kan worden gemaakt. Het is daarbij belangrijk dat locaties voor muziekevenementen vanuit geluidsmogelijkheden goed worden beoordeeld. Verschillende alternatieven moeten daarbij worden bekeken en tegen elkaar afgewogen, eventueel ook locaties op afstand zoals op de Rusheuvel.

Naast het geluidsaspect, is het ook belangrijk om de programmering af te stemmen op de gewenste doelgroepen. Zo moet er een podium komen gericht op de doelgroep 30+, die zin hebben in een feestje. En er moet plek komen voor een jongerenpodium met meer dance/EDM-gerichte programmering. Er kan daarvoor worden nagedacht over een samenwerking met o.a. Losjes en/of Vunzige Deuntjes, concepten die al beschikken over een eigen fanbase. Samen met horeca-ondernemers moet worden gekeken naar de invulling van de muziekprogrammering op de Heuvel en aansluitende (horeca-)straten, zoals de Peperstraat. Als het kermisterrein wordt vergroot kan de Heuvel anders worden ingericht, met meer podia en minder (kinder)attracties. Ook vanuit de geluidsdiscussie kan een intensievere programmering op de Heuvel een deel van de oplossing zijn.

Voor een grotere beleving op de kermis is echter meer nodig dan alleen muziek. Andere mogelijkheden zijn:

- dagelijkse kermisparade (gericht op kinderen en hun (groot)ouders)
- spectaculaire opening van de kermis
- poppenkast
- surprise theateracts op het kermisterrein, bijvoorbeeld een steltloper (in samenwerking met de culturele instellingen)

- expositie over de geschiedenis van de Osse Kermis in een 'Museum Jan Cunen'-tent op het kermisterrein.

Aankleding

Naast een verbeterde en grotere kermis en een goed gevuld randprogramma gericht op de gewenste doelgroepen, is aankleding ('city dressing') van de binnenstad belangrijk voor het verhogen van de beleving en sfeer van het evenement. Mogelijkheden om hier invulling aan te geven zijn:

- Ontwikkelen huisstijl Osse Kermis die wordt doorgevoerd op banieren, vlaggen, boarding, etc. Stakeholders (o.a. kermisexploitanten en horeca) worden gevraagd zich hierbij aan te sluiten, bijvoorbeeld met speciale placemats tijdens de kermis.
- Meer aankleding van het kermisterrein met o.a. banieren, verlichting en beelden (foto's)
- Een of meerdere aangeklede horecapaviljoenen en terrassen (aansluitend bij de huisstijl)
- Kermistreintje (gericht op kinderen)
- Creatieve invulling voor ophalen gescheiden afval ('papier hier')

Marketing & promotie

Het vierde belangrijke element van het nieuwe concept, is fors inzetten op marketing en promotie. Het is essentieel dat het nieuwe evenement veel intensiever (en met meer middelen) vermarkt en gepromoot gaat worden. Het gaat daarbij zowel om activiteiten via de eigen mediakanalen (website, facebook, instagram, TikTok, kermiskrant, boarding, banieren, etc), ingekochte media (online, out of home, tv, radio, print), maar vooral ook via 'earned media', zoals vloggers. Voor een gedegen marketing & promotie moeten meerdere aspecten worden ingevuld: opstellen van een plan (rekening houdend met doelgroepen), beschikken over voldoende capaciteit (mensen & financiën) en mobiliseren van de samenwerking met meerdere betrokken partijen.

Kermis Oss naar 10 dagen en later open

Het is geen absolute randvoorwaarde voor een succesvolle transitie naar het nieuwe concept van de kermis, maar er zijn wel een aantal argumenten die pleiten voor een verlenging van de duur van het evenement naar 10 dagen.

Er is een behoorlijke investering nodig om het nieuwe evenement vorm te geven. De kermis wordt groter met meer zaken waaronder een aantal spectaculaire publiekstrekkingen. Door te verlengen naar 10 dagen met 2 weekenden hebben de exploitanten meer mogelijkheden om hun investering terug te verdienen. Bovendien wordt het risico dat er een weekend tegenvalt door slecht of extreem heet weer beter ondervangen. Ook het randprogramma kan beter worden gespreid, waardoor de kans op (geluids-)overlast kan worden beperkt. Bepaalde muziek-evenementen die overlast kunnen veroorzaken, hoeven niet perse 10 dagen lang georganiseerd te worden.

Tenslotte is de verlenging ook gunstig voor de bezoekers. Met een kermis met twee weekenden, krijgen de bezoekers meer tijd om naar de grotere kermis (en de grote attracties) te gaan en te genieten van het randprogramma en de aankleding van het evenement.

Voor zowel de kermis als het randprogramma is een sluitingstijd van 24:00 uur (i.p.v. 23:00 uur) noodzakelijk. De avond is voor beide onderdelen van essentieel belang, zowel uit economisch oogpunt en uit het oogpunt van sfeer en beleving. De sluitingstijd van 23:00 uur staat een succesvolle transitie naar het nieuwe concept in belangrijke mate in de weg.

Een verlenging van de kermis naar 10 dagen is niet zo maar gerealiseerd. Er zal een gedegen belangenafweging moeten worden gemaakt. Daarnaast zit de kermiskalender in de maanden juli en augustus al behoorlijk vol. Er zal goed moeten worden gekeken hoe de verlenging het beste ingepast kan worden. Het is daarbij niet ondenkbaar dat er wat geschoven moet gaan worden in de datum (start- en einddatum) in augustus.

3.3 Kermislocatie(s) en omvang

Als Oss weer voor een grotere kermis gaat dan is een groter kermisterrein noodzakelijk. Er is meer ruimte nodig voor grootvermaak, aankleding en randprogrammering. Voor de fysieke uitbreiding zijn een aantal opties/varianten te bedenken.

Straten/pleinen	Toelichting
Hooghuisstraat/Oostwal/parkeerterrein naast restaurant Miru (met eventuele doorsteek naar de Eikenboomgaard)	Deze uitbreiding van het kermisterrein is het vaakst genoemd door de stakeholders. Het is in praktisch opzicht ook de meest voor de handliggende variant, vanwege de aansluiting op de Heuvel. Jaren geleden heeft de kermis ook al eens op deze straten gestaan. Het zou helemaal mooi zijn als er vanaf de Eikenboomgaard een doorsteek gemaakt kan worden naar de Oostwal, dan ontstaat er een nieuw kermisrondje.
Hooghuisstraat/Oostwal/Singel 40-45	Dit is de bovenomschreven variant, maar dan eentje waarbij het kermislint wordt doorgetrokken tot Singel 40-50 en dan links de hoek omgaat om aan te sluiten op het Burchtplein. Onderzocht zou moeten worden of op de hoek Oostwal/Singel 40-50 een muziektent geplaatst kan worden.
Heuvel-Walplein-Kruisstraat (tot Groene Engel)	Met het idee om (nostalgische) attracties en entertainment op te stellen in het parkje bij de Groene Engel, kan de straat daar naar toe worden gebruikt om kermiszaken neer te zetten. Bekeken kan worden of er ook een grootvermaakzaak op een van de kruisingen geplaatst kan worden.

Een groter terrein mag echter niet ten koste gaan van de kwaliteit van de kermis (attracties, aankleding en randprogrammering). Gewoonweg 'vullen' van het grotere terrein is geen optie, kwaliteit moet voorop staan.

3.4 Organisatie van de kermis

Ten aanzien van de toekomstige organisatie van de kermis moeten op een aantal aspecten stappen te worden gezet om deze aan te laten sluiten bij de ambities van de kermis Oss:

- grotere slagkracht, meer specialistische expertise
- fors inzetten op marketing & promotie
- duidelijke scheiding programmering en veiligheid
- versterken samenwerking en vergroten draagvlak in de stad

Bij een grotere ambitie hoort ook meer organisatorische slagkracht. Uit de evaluatie van de kermis 2022 blijkt dat de huidige slagkracht onvoldoende is. Op basis van de afgelopen editie (2022) zijn er bij het kermisteam te weinig uren beschikbaar om de ambities waar te kunnen maken. Daarnaast heeft de organisatie een stevigere basis nodig met meer specialistische expertise. Dat geldt voor o.a. veiligheid, duurzaamheid, maar ook voor sfeer & beleving en randprogrammering.

Er zal fors meer ingezet moeten gaan worden op PR, marketing & promotie. Als de kermis in Oss meer mensen (van buiten) wil trekken, dan zijn er meer marketing- en promotieactiviteiten nodig. Niet alleen in de periode vlak voor de kermis, maar eigenlijk het hele jaar door. Daarvoor is extra capaciteit en expertise nodig.

De programmering (feestje) en veiligheid van de kermis, moeten strakker van elkaar worden gescheiden, dat zat bij de afgelopen editie van de kermis te veel geconcentreerd bij een gemeentelijke afdeling. In de situatie van de kermis in Oss, waar belangenverstrengeling (gemeente is organisator, vergunningverlener en handhaver) of het beeld van belangenverstrengeling kan optreden, is een dergelijke concentratie van feestje en veiligheid niet wenselijk. Bovendien nemen de risico's bij een grotere kermis toe en wordt de scheiding der verantwoordelijkheden en bemensing met de juiste expertise nog belangrijker. Een strakkere scheiding kan binnen de gemeente worden gerealiseerd (bestuurlijk en ambtelijk), maar kan ook daarbuiten, o.a. door uitbesteden van de kermis, waarbij de gemeente vanuit haar publieke taak betrokken blijft.

Uit de gesprekken met de verschillende stakeholders (horeca, centrummanagement, culturele partners, kermisliefhebbers, bewoners) blijkt dat er meer draagvlak nodig is. Het schuurt al een aantal edities, en het risico op een verdere afname van het draagvlak bij een grotere kermis wordt vergroot. Ook hebben meerdere partijen aangegeven graag meer betrokken te willen zijn bij (de organisatie) van de kermis.

De gemeente ziet zelf ook het probleem van de 'meerdere petten' als vergunningverlener, handhaver en organisator en realiseert zich dat een scherpere scheiding tussen programmering en veiligheid noodzakelijk is. Om die (scherpere) scheiding te realiseren zijn de volgende oplossingen voorhanden:

1. De programmering (het feestje) en de veiligheid van de kermis kunnen intern binnen de gemeente bestuurlijk en ambtelijk worden gescheiden ('Tilburgse model')
2. De gemeente Oss kan een samenwerking aangaan met een van de andere (kermis)gemeenten bij de beoordeling van de vergunning.
3. De kermis kan worden ondergebracht in een aparte stichting of bij een commercieel bureau die de vergunning aanvraagt en de kermis organiseert (in opdracht van de gemeente).

Organisatie-advies

Om te komen tot een betere organisatie van de nieuwe kermis zijn drie elementen belangrijk:

1. Scheiden opdrachtgever-/opdrachtnemerschap
2. Vergroten organisatorische slagkracht en expertise
3. Vergroten draagvlak en samenwerking

Ad 1. Om te komen tot een beter opdrachtgever-/opdrachtnemerschap is een strakkere scheiding van het feestje en de veiligheid voor de nieuwe kermis in Oss een absolute vereiste. Daarvoor kan worden gekeken naar het Tilburgse model, dat werkt goed voor de Tilburgse Kermis. Om voor dit onderdeel samen te gaan werken met een andere gemeente ligt wat minder voor de hand, de benchmark-gemeenten

zijn hier ook niet direct enthousiast over, ook vanwege eigen capaciteitsproblemen. De scheiding wordt ook bereikt door de organisatie van de kermis onder te brengen in een externe stichting op afstand van de gemeente. Elders in het rapport staan de voordelen van een externe stichting voor Oss nader toegelicht (zie paragraaf 5.6).

Ad 2. Met het oog op de gewenste ambitie voor een grotere kermis, is meer organisatorische slagkracht en expertise nodig. Dat heeft zeker niet alleen betrekking op het aspect veiligheid, maar ook op aspecten als randprogrammering, sfeer & aankleding, pr, marketing & promotie. Op deze gebieden heeft de gemeente tot op heden onvoldoende capaciteit en expertise ingezet op de kermis.

Ad 3. Een nieuwe grotere kermis in Oss moet kunnen rekenen op een groter draagvlak, dan nu het geval is. De betrokkenheid (en verantwoordelijkheid) bij de partners in de stad moet worden vergroot, daarvoor is samenwerking noodzakelijk. Meerdere stakeholdergroepen in de stad hebben bereidheid en enthousiasme getoond om duurzaam bij te dragen aan een nieuwe, grotere en mooiere kermis in Oss.

Met het oog op de drie toegelichte elementen die noodzakelijk zijn voor een optimale organisatie van de nieuwe kermis, luidt ons advies om de organisatie van de nieuwe kermis in Oss onder te brengen in een stichting waar meerdere partijen in de stad bij betrokken zijn en verantwoordelijkheid nemen. Dat kan al gelijk in 2023, maar kan ook op een later moment worden gerealiseerd. In een eerste grove opzet van deze stichting staat opgenomen in bijlage 1.

3.5 Ritprijzen

Het systeem van vaste ritprijzen moet Oss los laten. Als het doel is meer exploitanten van grootvermaakzaken naar Oss te halen, dan staan de vaste ritprijzen in de weg. Het kan economisch niet uit, zeker niet met het huidige hoge niveau van kosten (o.a. energie) en de grote personeels- en materiaaltekorten. Kermisondernemers zullen scherper kiezen welke kermissen ze wel en welke ze niet doen. Uit het bezoekersonderzoek is bovendien gebleken dat men de ritprijzen in

Oss als (te) hoog ervaart. De door de gemeente gewenste laagdrempeligheid van de kermis wordt door de bezoeker (bewoner) dus zo niet ervaren. Ter compensatie van het loslaten van de vaste ritprijzen, moeten er meer mogelijkheden komen voor mensen met een kleine beurs om van de kermis te genieten. Dat gebeurt nu ook al, maar in de nieuwe situatie zonder vaste ritprijzen, is er meer nodig. Voorbeelden zijn o.a. meer thema-/kortingsdagen en diverse acties (o.a. kermismuntjes, half uur gratis ritten) met winkeliers.

De verwachting luidt dat door het loslaten van de vaste ritprijzen in combinatie met de lancering van het nieuwe concept de animo onder kermisondernemers om naar Oss te komen zal doen toenemen. Dit zal de hoogte van de pachtinkomsten in positieve zin beïnvloeden.

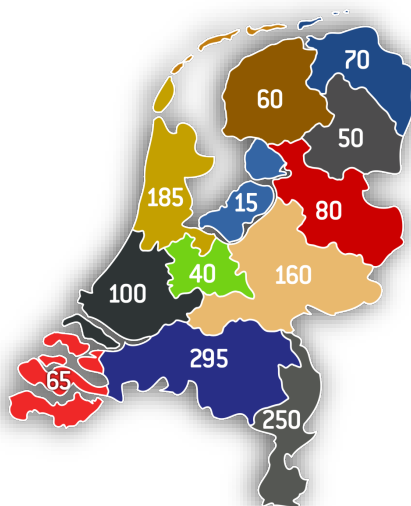
3.6 Regionale samenwerking

Contact, afstemming en samenwerking met andere kermissen is belangrijk voor Oss, zeker op regionaal niveau. Met het oog op de ambities om weer een grote kermis in de binnenstad te hebben, is samen optrekken om (spectaculair) grootvermaak aan te trekken aan te bevelen. Als dat betekent dat Oss daarvoor moet opschuiven in de tijd, bijvoorbeeld om niet tegelijk met Den Bosch te zitten, zou daar serieus naar gekeken moeten worden. Maar veel ruimte is er niet, de kermiskalender zit behoorlijk klem. Afstemming over het samen aantrekken van grootvermaakattracties kan ook betekenen dat een bepaalde attractie het ene jaar in Oss staat en het jaar daarop in Den Bosch. De samenwerking met de regionale kermissen moet zich niet beperken tot de huidige partners (Tilburg en Den Bosch). Oss moet ook in gesprek gaan met Eindhoven en Uden.

Samenwerking met de andere (regionale) kermissen kan ook inkoopvoordelen opleveren voor materialen (o.a. hekken, mobiele affichage, etc.). Met het oog op de inrichting van de nieuwe stichting is het inhuren van specialistische expertise met andere kermissen een denkbare optie.

4. Trends & ontwikkelingen

Volgens de Stichting Kermiserfgoed telt Nederland jaarlijks nog zo'n 1.400 kermissen (pre-corona), waarbij respectievelijk Noord-Brabant, Limburg en Noord-Holland de grootste kermisprovincies zijn. Het overgrote deel van de kermissen is echter klein, zoals de vele dorpskermissen. Deze staan wel al jaren onder druk en nemen in aantal af. Zo'n 70 kermissen (5% van het totaal aantal kermissen) trekken 25.000 of meer bezoeken. Dat zijn de grote kermissen in Nederland waar ook Oss toe behoort.

Al voor corona werd de kermissector geconfronteerd met ontwikkelingen zoals:

- stedelijke verdichting
- duurzaamheid
- veiligheid
- inclusiviteit
- dalend aantal kermisondernemers
- toenemende concurrentie
- branchevervaging

4.1 Covid-19

In 2020 en 2021 werden vele kermissen door Covid19 geschrapt. Dat leidde tot een miljoenenverlies. In de 2e helft van 2021 kwam er enig herstel voor de branche toen kermissen als eerste evenemententype weer plaats mochten vinden. Zonder concurrentie van bijvoorbeeld festivals, hadden veel kermissen (en exploitanten) topedities in najaar 2021. Dit patroon van herstel heeft zich in 2022 voortgezet. Het publiek lijkt en masse weer voor de kermis te kiezen. "Iedereen geeft veel geld uit, wat tijdens corona niet kon. De enige zorg voor de kermisbranche is of en wanneer dit uitgavenpatroon stopt en of de coronamaatregelen wegblijven" zegt Atze Lubach van brancheorganisatie BOVAK.

4.2 Stedelijke verdichting

In meerdere steden in Nederland (zoals Amsterdam, Amersfoort, Arnhem, Hoofddorp) is de kermis de afgelopen jaren uit de binnenstad (kerngebied horeca, winkels) verdwenen. In meerdere steden (o.a. Dordrecht, Zaandam, Hoorn) staat de kermis in het centrum onder druk vanwege woningbouw en vergroening van het huidige kermisterrein. Ook de toegenomen milieueisen spelen de sector parten, zoals het toekomstige verbod op (diesel)vrachtwagens in binnensteden. Bonden en exploitanten zijn in gesprek met lokale overheden over mogelijkheden om de kermis naar een evenemententerrein aan de rand van een dorp of stad te verplaatsen. Hierbij is de vraag hoe je een ruimte creëert die dezelfde sfeer geeft als de binnenstad. Elke plaats heeft immers een centrum met een unieke sfeer waar mensen (inwoners) zich thuis voelen. Uit meerdere kermisonderzoeken blijkt dat bezoekers komen voor de combinatie kermis en horeca in de binnenstad.

4.3 Duurzaamheid

Op 17 september 2015 hebben de 193 landen van de Verenigde Naties, waaronder Nederland, de ambitie vastgelegd om gezamenlijk tot een betere wereld te komen op sociaal, ecologisch en economisch gebied voor 2030. Deze ambitie is vertaald in 17 individuele doelen (Global Goals) met elk een aantal concrete subdoelstellingen. Diverse doelen hebben betrekking op duurzaamheid en dat heeft zijn uitwerking op evenementen en dus op kermissen. Daarbij gaat het o.a. om terugdringen van

(zwerf)afval, scheiden van afval, statiegeld bekers, groene stroom, logistiek (geen dieselvrachtwagens in het centrum), hittebeheersing en vergroening van attracties. Bij een groeiend aantal kermissen is afvalscheiding voor exploitanten inmiddels een verpachtingsvoorwaarde. Steeds meer gemeenten hebben daarnaast de ambitie uitgesproken om uitsluitend gebruik te maken van groene stroom. Daarbij worden zoveel mogelijk batterijen gebruikt in plaats van dieselaggregaten mits dat veilig kan. Kermisexploitanten zijn in de afgelopen jaren en masse overgestapt van gloeilampen naar ledverlichting en hebben daarmee een grote slag gemaakt in het duurzamer maken van hun attracties.

Steeds vaker worden zomerkermissen geconfronteerd met extreme hitte (of buien). Om bezoekers op de kermis beter te beschermen wordt er onder andere gekeken naar de mogelijkheden van het ophangen van doeken. Ook wordt met kermisbonden en -exploitanten overlegd hoe attracties vergroend kunnen worden, waardoor ze minder 'hitte-eilanden' zijn.

4.4 Veiligheid

Veiligheid is altijd belangrijk op kermissen, maar bij de opstart na corona zijn enkele veiligheidsmaatregelen die er vroeger niet of minder waren 'blijven hangen'. Zo eisen gemeenten dat er veel meer beveiligers op het kermisterrein zijn dan voor corona. Ook zijn de hekken om het kermisterrein in meerdere gemeenten gebleven en worden er eisen gesteld over (verplichte) looproutes. Al deze eisen leiden tot kostenverhogingen bij organisatoren en exploitanten en komen bovendien de sfeer op de kermis niet ten goede.

4.5 Inclusiviteit

De kermis is van oudsher één van de meest laagdrempelige evenemententypen geweest. Iedereen kan en gaat naar de kermis, door alle sociale klassen heen. Maar de druk om meer te doen om inclusiviteit te bevorderen, is ook in de kermissector voelbaar. Zo worden er steeds vaker speciale middagen georganiseerd voor mensen met een handicap en zijn er prikkelarme kermisuren. Op speciale kindermiddagen kunnen ook de kinderen uit gezinnen die het niet breed hebben naar de kermis.

De recente vluchtelingenstroom (door oorlog in Oekraïne) heeft ook al geleid tot speciale activiteiten voor vluchtelingen op de kermis. Door acties te organiseren met kermismuntjes kunnen ook de kinderen uit gezinnen die het niet breed hebben naar de kermis.

4.6 Organisatie van kermissen

Van de 345 gemeenten in Nederland, organiseren nog circa 100 gemeenten zelf kermissen. Het aantal gemeenten dat zelf kermissen organiseert neemt wel al jaren af. Dat geldt ook voor de functie 'kermis- en/of marktmeester'. In veel gemeenten rijst al langer de vraag of de organisatie van kermissen wel een kerntaak is en of de inkomsten uit verpachtingen voldoende rendement bieden. Pachtinkomsten van kermissen zijn de afgelopen 10 tot 15 jaar in veel gemeenten gedaald. Van de 70 grootste kermissen wordt iets minder dan de helft door gemeenten zelf georganiseerd. De organisatie van de andere kermissen is uitbesteed aan een (commercieel) bureau, (een groep van) kermisexploitanten, een lokale stichting of comité waarin meerdere stakeholders zitting hebben.

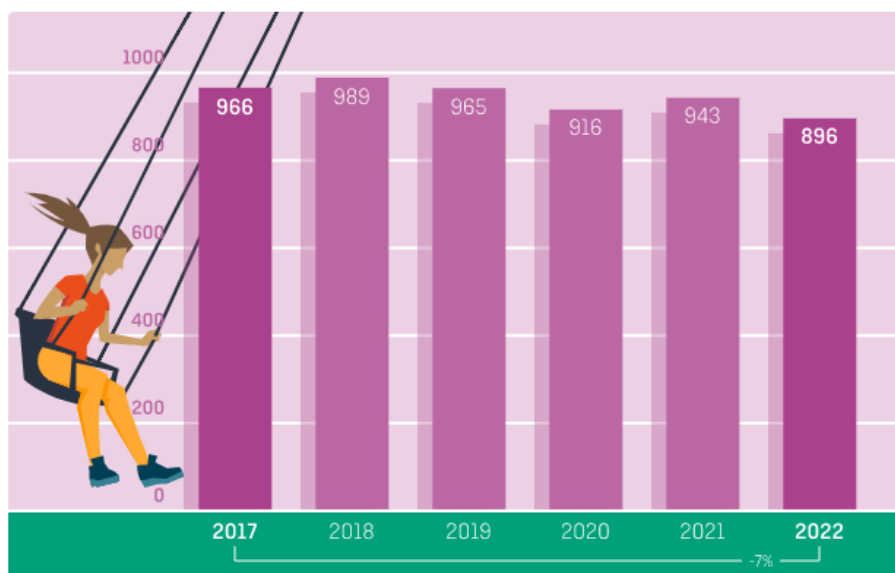
4.7 Afname kermisondernemers

Het aantal kermisondernemers daalt al meerdere jaren. Corona heeft die trend versterkt. "Tijdens de coronapandemie is een aantal ondernemers uit de kermisbranche wat anders gaan doen, zoals hovenierswerk of werken in de bouw. Pensioengerechtigde ondernemers raakten gewend aan hun vrije tijd en keerden niet terug op de kermis.", aldus Atze Lubach, van de BOVAK. Er komen niet zo snel nieuwe kermisondernemers bij. Iemand die nieuw wil beginnen in de branche moet namelijk flink investeren. Alleen met de aanschaf van een attractie ben je er niet. Er komen kosten bij voor onderhoud, keuringen, pacht, verzekeren en personeel." Of de afname van het aantal kermisondernemers ook leidt tot de afname van het aantal kermisattracties is niet duidelijk. Attracties worden vaak overgenomen door andere kermisondernemers, vaak binnen de (kermis)families.

De afname van kermisondernemers heeft consequenties voor organisatoren van kermissen. Ondanks dat de keuze in kermisattracties niet perse is afgenomen, is de

spoeling dunner geworden. Daarnaast hebben Nederlandse organisatoren van kermissen steeds vaker 'last' van de concurrentie uit het buitenland (voor Duitsland). In Duitsland vinden meerdere grote kermissen plaats, die soms ook langer duren dan de Nederlandse kermissen. Met name voor exploitanten van grootvermaakzaken, is de Duitse markt aantrekkelijk.

Aantal ondernemingen met een kermisattractie in Nederland (2017-2022)

(Bron: KVK Handelsregister)

4.8 Personeels- en materialentekort

Veel sectoren hebben post covid te kampen met personeels- en materiaaltekorten. De evenementen-/kermisbranche is daar geen uitzondering op. Kermisexploitanten hebben momenteel meer moeite dan normaal met het werven van lokaal personeel om te helpen bij o.a. de op- en afbouw en het bemensen van de kassa. Vanuit de bonden komt het geluid dat exploitanten steeds vaker kermissen laten lopen door een gebrek aan personeel. Daarnaast zijn levertijden van (reserve)onderdelen langer geworden. Dat heeft dit seizoen al een aantal keren geleid tot 'no show' van attracties. Exploitanten die de financiële ruimte hebben, houden extra voorraden aan om maar te kunnen blijven draaien.

4.9 Branchevervaging

Al een aantal jaren zien we een trend dat het klassieke onderscheid tussen de evenemententypen (o.a. sportevenementen, markten, kermissen en festivals) afneemt. Festivals programmeren ook een (festival)markt en zetten kermisattracties op het festivalterrein. Sportevenementen programmeren artiesten als omlijsting en bieden sportartikelen aan op een sportmarkt of -beurs. Ook kermissen besteden meer aandacht aan randprogrammering en beleving. Met o.a. (mini-) muziekfestivals, sportactiviteiten (kermis-runs), straattheater/theaterfestivals en kermisparades worden (andere) doelgroepen gestimuleerd om naar de kermis te komen.

5. Evaluatie Kermis Oss

In dit hoofdstuk kijken wij naar de huidige situatie van de Kermis in Oss. Daarbij nemen wij de meest recente editie mee (augustus 2022), maar kijken ook naar de beide corona-edities op de Rusheuvel in 2020 en 2021. Onze bevindingen zijn gebaseerd op:

- Interviews met diverse stakeholders in de periode mei t/m augustus 2022
- Bezoekersonderzoek kermis Oss augustus 2022
- Eigen bevindingen Respons (o.a. kermisbezoeken in Oss in augustus 2022)

5.1 Belang van de kermis in Oss

Uit de in 2020 gehouden enquête onder inwoners van Oss blijkt dat de kermis in het centrum van Oss een van de meest gewaardeerde evenementen in de gemeente is. Ook uit de talrijke reacties op ons kermisonderzoek (2022) blijkt dat de kermis in Oss sterk leeft onder de inwoners. Dit ondanks de overwegend negatieve toon die uit het onderzoek naar voren komt. De kermis gaat de inwoners van Oss na aan het hart en dat laten ze blijken. Ook als het in hun ogen beter kan. Overigens past dat wel in het beeld dat een aantal gesprekspartners schetst over de inwoners van Oss; men 'zeurt' altijd wat er niet op de kermis staat.

Het grote belang van de kermis blijkt ook uit gesprekken met stakeholders. De kermis is belangrijker dan carnaval zo vindt een deel van de gesprekspartners, onder meer vanuit economisch perspectief. De kermis is voor horecaondernemers omzettechnisch de belangrijkste week van het jaar. Uit ons bezoekersonderzoek blijkt dat de totale omzet van de kermis Oss in 2022 ruim € 9 miljoen bedraagt. Ook qua bekendheid en voor herhaalbezoek aan Oss is de kermis belangrijk, zo vinden stakeholders. Overigens blijkt uit het bezoekersonderzoek dat 93% van de bezoekers van de kermiseditie 2022 uit de gemeente Oss komen.

De kermis is in sociaal opzicht heel belangrijk. Inwoners uit Oss zijn opgegroeid met de kermis. Een kwart van de inwoners past hun vakantie aan op de kermis. De

kermis brengt mensen uit alle sociale lagen bij elkaar samen en tijdens de kermis zie je je (oude) vrienden weer, zo blijkt uit het onderzoek. Kortom: de kermis is belangrijk voor de leefbaarheid en levendigheid van Oss, zo stellen de stakeholders.

5.2 Kermiszaken en ritprijzen

In 2022 staan er bijna 60 kermiszaken; ruim 40% vermaakzaken, bijna 30% spelen en een zelfde percentage verkoopzaken (vooral food). De verdeling in Oss wijkt daarmee niet veel af van concurrerende kermissen (zie hoofdstuk 6). Met 13 grootvermaakzaken doet Oss het relatief zelfs beter dan de kermissen in Den Bosch, Uden en Best. Stakeholders en bezoekers hebben echter een andere mening. Een deel van de stakeholders vinden de kermis niet verrassend genoeg, met ieder jaar dezelfde attracties, vaak ook op dezelfde plaats, te veel food en te weinig (vermaak)attracties. Bezoekers vinden dat er te weinig spectaculaire attracties op de kermis stonden en zijn in mindere mate van mening dat er teveel food stond.

Overall gezien was bijna 40% van de bezoekers ontevreden of zeer ontevreden over de kermisattracties dit jaar, vooral ingegeven door het matige niveau van de kermisattracties en/of de kermisopstelling. 30% was niet negatief of positief en 29% was tevreden of zeer tevreden.

Als de kermiseditie van 2022 exemplarisch is voor de andere jaren, dan is de aankleding van de kermis vrij karig en saai. Meer beleving en sfeer is nodig om mensen naar de kermis te trekken.

Ritprijzen

De gemeente Oss kiest voor vastgestelde ritprijzen op de kermis. In 2022 zijn de prijzen als volgt: grootvermaak: € 3, familievermaak € 2,50, klein vermaak: € 2 en oefenspelen € 7. Voor enkele grootvermaakzaken wordt een uitzondering gemaakt, zij mogen een hogere ritprijs vragen. De prijzen in Oss liggen daarmee lager dan op veel andere kermissen (zie hoofdstuk benchmark). Het beleid in Oss is er op gericht de kermis laagdrempelig en voor iedereen toegankelijk te houden. Het is daarom opvallend dat de perceptie van de kermisbezoeker hier niet op aansluit. Bijna twee

derde (62%) van de bezoekers is ontevreden of zeer ontevreden over de hoogte van de prijzen. Slechts 15% vindt ze prima.

Stakeholders zijn verdeeld over de vaste ritprijzen. Een deel vindt dat het zo moet blijven, maar dat er uitzonderingen moeten worden gemaakt voor spectaculaire attracties ('publiekstrekkingen'). De groep 'voorzitters' denkt dat de lage prijzen mensen vaker naar de kermis trekt. Tegenstanders stellen juist dat het tot een lager bezoek leidt, door een kwalitatief minder aanbod omdat exploitanten van (grote) attracties Oss mijden vanwege de lage ritprijzen.

De bonden zijn geen voorstander van de lage ritprijzen. Exploitanten van grote, spectaculaire kermisattracties komen niet naar Oss. Het kan gewoonweg niet uit, zo stellen ze. Oss zou wel maximale ritprijzen kunnen vaststellen zoals bijvoorbeeld Eindhoven (Park Hilaria) doet. De laagdrempeligheid van de kermis kan dan komen via familie-/kortings(mid)dagen en met acties (zoals € 5 per rit, 4 voor € 10).

5.3 Evenementen/randprogrammering

Met het wegvallen van de (aangepaste versie) van de kermisfeesten op de Eikenboomgaard, viel een belangrijk onderdeel van de muzikale (buiten)programmering van de kermis 2022 weg. Uiteindelijk was er nauwelijks nog sprake van enige randprogrammering. Alleen Café 't Berghje had muzikale programmering en een deel van het programma van de Eikenboomgaard werd naar restaurant Onsz (binnen) verplaatst.

Stakeholders waren voorafgaand aan de kermis kritisch op de huidige randprogrammering in de afgelopen jaren (vooral na het verbieden van de kermisfeesten in 2018). 'Kermis en kermisfeesten gaan samen in Oss' zo luidt de mening van meerdere gesprekspartners. Oss zou meer naar het concept van een 'kermisfestival' moeten gaan, zo vindt men. Alleen kermisattracties zijn niet genoeg. De bonden zijn daar, zoals valt te verwachten wat terughoudender in. Ze vrezen dat het ten koste gaat van kermisattracties. De openbare ruimte kan maar één keer vergeven worden, stellen ze. Het feit dat er op het laatste moment een

streep ging door de kermisfeesten was vast en zeker mede debet aan het feit dat twee derde van de kermisbezoekers dit jaar (zeer) ontevreden was over de evenementen (randprogrammering).

5.4 Locaties en omvang van de kermis

De kermis stond in 2022 op het Burchtplein (Vak A), Eikenboomgaardplein (Vak B) en Terwaenen en de Heuvel (Vak C). De Wal viel af vanwege de bouw van het nieuwe Walkwartier, de Burgwal is afgefallen vanwege het ontbreken van de loop naar De Wal. Het Jan Cunenpark, in 2020 en 2021 de locatie van de nostalgische kermis, werd in 2022 niet gebruikt. De exploitanten van nostalgische attracties geven er zelf de voorkeur aan om tussen de andere kermiszaken te staan. Er is bovendien geen aansluiting tussen het Jan Cunenpark en het kermisterrein.

Door het inkrimpen van het kermisterrein stonden er in Oss dit jaar minder attracties. Maar dat was niet de enige reden. Vanwege covid-19 kon er pas in maart worden ingeschreven. Daardoor kampte Oss dit jaar met te weinig inschrijvingen. Verder was er discussie met de horeca over de terrassen op de Heuvel. Vanwege het wegvallen van De Wal/Burgwal, werden er meer attracties op de Heuvel ingetekend, wat ten koste zou gaan van de terrassen van de daar gevestigde horecazaken. Na protesten van de horeca-ondernemers mochten zij hun terrassen houden en werden de attracties verplaatst naar Terwaenen. Ondanks het kleinere kermisterrein waren er vrij veel ruimtes tussen de attracties, vooral op de Eikenboomgaard (vak B). Op last van de veiligheidsregio kende de kermis dit jaar een verplichte looproute op de Eikenboomgaard.

Doordat de hoofdpleinen Burchtplein en de Eikenboomgaard parkeervoorzieningen zijn, wordt de kermis in Oss niet bedreigd door verdere stedelijke verdichting. Daarmee blijft de basis bestaan voor handhaving van de kermis in het centrum. Stakeholders zijn er unaniem over: de kermis in Oss hoort in het centrum thuis. Uit ons bezoekersonderzoek in augustus 2022 bleek dat 89% van de bezoekers de voorkeur geeft aan het centrum als locatie, slechts 4% de voorkeur geeft aan de Rusheuvel. Ook uit het bewonersonderzoek dat in 2020 en in 2022 in opdracht van

de gemeente werd uitgevoerd, blijkt een sterke voorkeur voor het centrum als locatie van de kermis.

Meer dan de helft van de bezoekers komt voor de combinatie kermis en horecabezoek. Bezoekers waarderen het Burchtplein dit jaar als de beste locatie, gevolgd door de Eikenboomgaard en de Heuvel. Terwaenen wordt het minst gewaardeerd.

Zowel stakeholders als bezoekers van de kermis zijn unaniem in het oordeel dat de kermis dit jaar te klein was. Oss verdient een grotere kermis in het centrum. Uit het bezoekersonderzoek blijkt dat 85% graag weer een grotere kermis wenst. Een grote kermis is belangrijk om te kunnen concurreren, vinden ook stakeholders. Oss moet daarom weer terug naar de omvang van een aantal jaren terug. Over hoe dat gerealiseerd kan worden, wordt door de gesprekspartners verschillend gedacht. Uitbreiding via de Hooghuisstraat naar de Oostwal (inclusief een eventuele doorsteek vanaf het Eikenboomgaardplein) is daarbij het meest genoemd.

5.5 kermisperiode en openingstijden

De kermis in Oss vindt plaats in de week waar de eerste zondag na 15 augustus in valt en is daardoor vrijwel altijd in de zomervakantie. De kermis duurt 7 dagen, begint op een donderdag en eindigt op woensdag. In tegenstelling tot de kermissen in bijvoorbeeld Den Bosch en Uden, kent de kermis Oss maar één weekend en is 3 dagen korter. De kermis is op doordeweekse dagen tot 23:00 open en op vrijdag en zaterdag tot 01:00 uur. Deze openingstijden wijken ook af van bijvoorbeeld Eindhoven, Den Bosch en Uden waar de kermis op alle dagen tot 00:00 uur duurt.

Oss heeft in de 2e helft van augustus concurrentie van de (grote) kermissen in Den Bosch en Alkmaar. Concurrentie heeft dan met name betrekking op (publiekstrekkende) kermisattracties die voor Den Bosch en Alkmaar kiezen in plaats van Oss. De langere duur van de kermis in Den Bosch en Alkmaar (10 dagen en 2 weekenden) in vergelijking met Oss (7 dagen en 1 weekend) werkt daarbij in het nadeel van Oss. Aangezien bezoekers van kermissen veelal uit de gemeente zelf

afkomstig zijn (93% in Oss, 60-70% Den Bosch), is het concurrentiegevaar op dat aspect niet zo groot.

De meerderheid van de stakeholders met een mening over de kermisperiode, geeft aan dat Oss niet moet gaan schuiven in de tijd. De bonden en exploitanten geven aan dat de Nederlandse kermiskalender behoorlijk klem zit. Alleen een verschuiving naar voren (juni) zou kunnen, er is dan minder concurrentie. Het verlengen van de kermis naar 10 dagen (met 2 weekenden) is met het oog op risicospreiding (slecht weer, hittegolf) wel een bespreekbaar idee vinden de bonden en exploitanten. Ook andere stakeholders zijn voorstander van het verlengen van de kermis naar 9 of 10 dagen, met daarin 2 weekenden.

Met het oog op een eventuele samenwerking met de kermissen in Tilburg, Uden en Den Bosch, is verschuiving van de kermis een optie. Het wordt dan mogelijk een 'treintje' te maken waarbij afspraken worden gemaakt met bepaalde attracties (publiekstrekkingen).

Uit ons onderzoek onder bezoekers kwam naar voren dat circa een kwart van de bezoekers zijn of haar vakantie aan de kermis aanpast. Verder werden in het onderzoek meerdere keren opmerkingen gemaakt over de 'vroeg' eindtijd (23:00 uur) op 5 van de 7 dagen.

5.6 Organisatie van de kermis

In Oss heeft de gemeente, nadat de twee corona-edities door de externe Stichting Osse Kermissen werden georganiseerd, de organisatie in 2022 weer zelf ter hand genomen. De organisatie ligt bij de gemeentelijke afdeling Inrichting Beheer Openbare Ruimte (IBOR) die ook de evenementenvergunning aanvraagt. Om (het beeld van) belangenverstrengeling te voorkomen wordt de evenementenvergunning die IBOR aanvraagt, op dezelfde wijze beoordeeld als die van andere evenementen in Oss.

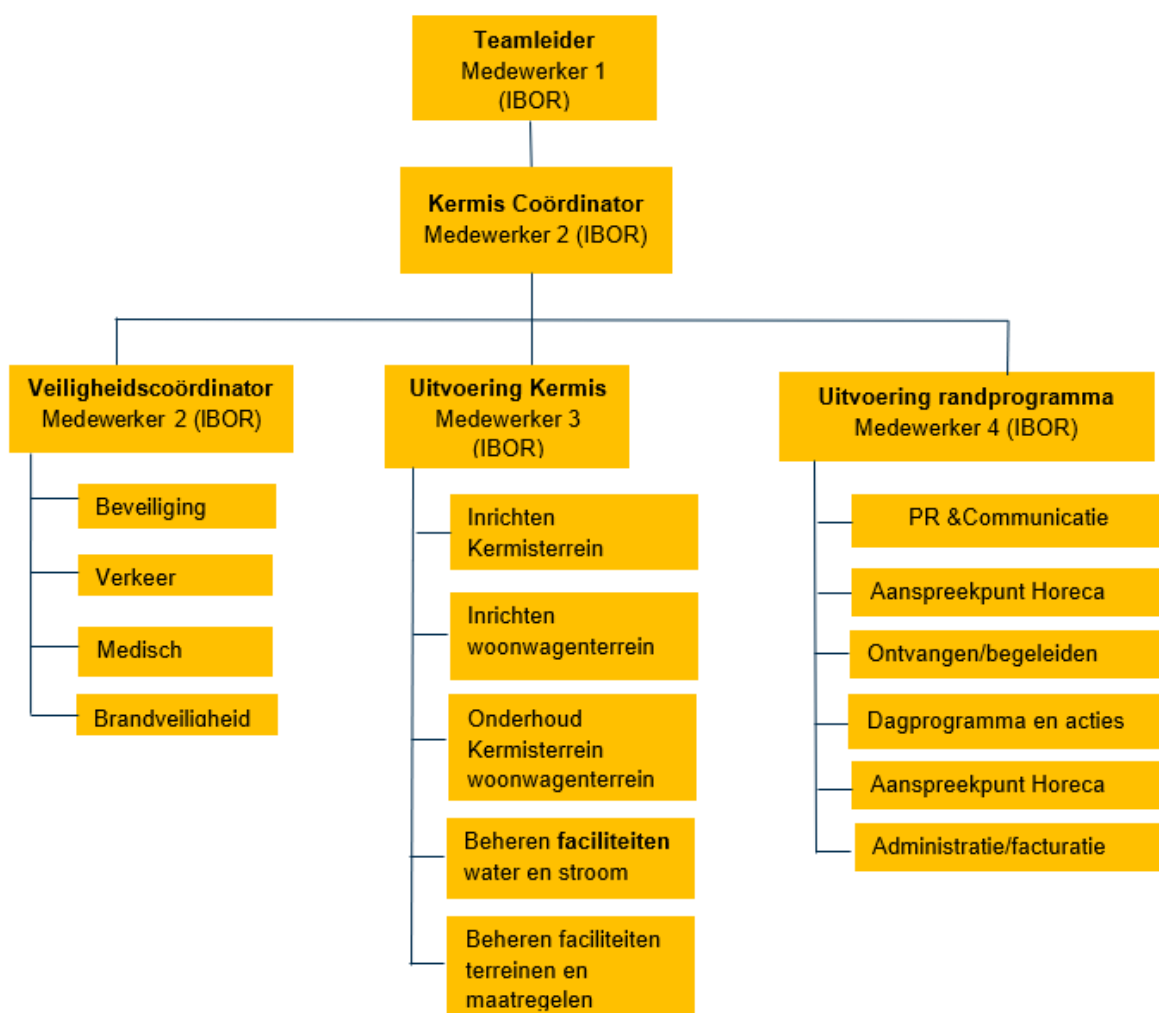
Bezetting kermisteam 2022

De kermiscoördinator voert die functie uit voor 0,5 FTE. Daarnaast heeft hij andere evenementen gerelateerde werkzaamheden. Onder leiding van de kermiscoördinator besteedt een aantal leden van het team in het najaar 4-6 weken aan o.a. verpachting en de opstellingstekeningen van de gunningen. In het voorjaar nemen de voorbereidingsactiviteiten 4-6 weken in beslag en in de zomer is het team 4 weken met de kermis bezig.

In vergelijking met een aantal kermissen uit de benchmark (o.a. Tilburg, Uden, Best, Eindhoven, Den Bosch) is de organisatorische capaciteit en expertise in Oss aan de krappe kant. Als de wens is om de kermis in de toekomst weer groter neer te zetten, dan zal er capaciteit en expertise bijgeschakeld moeten worden.

Veiligheid

Gemeente Oss is organisator van de kermis, maar behoudt daarnaast haar publieke verantwoordelijkheid. In de organisatiestructuur zijn de taken programma, veiligheid en de eindverantwoordelijke ingevuld met verschillende personen. Uitgangspunt is 'dat ieder verantwoordelijk is, daar waar hij ook de bevoegdheid of gedelegeerde bevoegdheid heeft en het dus binnen zijn/haar invloedsfeer ligt', dit is een vergunningsvereiste, zo staat te lezen in het veiligheidsplan van de kermis 2022. De scheiding tussen het 'feestje' (de kermis) en de veiligheid, zoals o.a. de Tilburgse Kermis die heeft, is in Oss echter niet zo strikt. Zo ligt de aansturing van de taken (veiligheid, uitvoering en randprogramma) bij één gemeentelijke afdeling (IBOR) en is de kermiscoördinator tevens veiligheidscoördinator (Medewerker 2).

Kermis kerntaak gemeente?

Uit gesprekken met ambtenaren en bestuurders blijkt dat de gemeente de organisatie van de kermis niet als kerntaak ziet, maar de kermis te belangrijk is om helemaal uit handen te geven, zonder daar zelf een rol in te hebben. Het bewaken van kwaliteit van de kermis en leefbaarheid in de binnenstad zijn namelijk wel kerntaken van de gemeente. En de gemeente heeft meer oog voor de belangen van ondernemers en bewoners, zo oordeelt de gemeente (belangenafweging). Uitbesteden aan een (commerciële) kermisorganisatie is voor de gemeente daarom geen optie. Zo'n organisatie heeft geen binding met de stad en houdt onvoldoende rekening met ieders belangen (in breedste zin van het woord). Daarnaast wordt het voor exploitanten duurder en hebben die organisatoren een eigen 'vijver' van

exploitanten, aldus de gemeente. De gemeente ziet echter wel het bovenomschreven probleem van de 'meerdere petten' als vergunningverlener, handhaver en organisator en realiseert zich dat een scherpere scheiding tussen programmering en veiligheid noodzakelijk is.

Ook de kermisbonden en -exploitanten wijzen op het intern goed scheiden van de verschillende disciplines met het oog op de programmering ('het feestje') en de veiligheid. Maar zij zijn daarbij wel van mening dat de gemeente de kermis zelf moet blijven organiseren. Het organiseren van een grote binnenstadkermis is wat hun betreft een kerntaak van de gemeente, mede met het oog op de verwevenheid van de kermis in het centrum, de impact op bereikbaarheid, de bevoorrading van horeca/winkels en de bewoners. Ook de interne communicatie tussen de verschillende disciplines die bij een binnenstadkermis betrokken zijn, is beter geborgd als de gemeente zelf organisator is, is de mening.

Kermis uitbesteden

Een aantal andere stakeholders, zoals o.a. de horecaondernemers, het CMO en een deel van de kermisliefhebbers, zijn voorstander van een bredere organisatie-opzet van de kermis. Deze partijen zijn wel enthousiast over een andere organisatievorm (o.a. stichting of comité) waarin, naast de gemeente, meerdere partijen vertegenwoordigd zijn: horecaondernemers, centrummanagement, culturele instellingen en bewoners. Mede op basis van de stakeholdergesprekken, zijn een aantal argumenten aan te voeren die pleiten voor het onderbrengen van de kermis in een stichting die op afstand staat van de gemeente:

- Met een externe organisator (vergunningaanvrager) en een gemeente die de vergunning verleent en handhaaft, wordt een oplossing gevonden voor de gewenste scheiding tussen organisatie en veiligheid/handhaving;
- Een externe organisator, waarbij meerdere stakeholders uit de stad zijn betrokken, kan rekenen op een groter draagvlak vanuit de Osse samenleving;

- De betrokkenheid van partijen als de horeca, CMO en eventueel ook culturele partners wordt groter als ze zelf ook deel uit maken van de organisatie van de kermis.
- De slagkracht en expertise van de organisatie wordt vergroot. Zeker met het oog op de gewenste vernieuwing, sfeer & aankleding, vergroten beleving, marketing & communicatie, is dat van groot belang.
- Een externe organisatie is vrijer dan de gemeente in het maken van (nieuwe) afspraken met derden (o.a. met het oog op aanbestedingsregels).

5.7 Baten en lasten kermissen Oss

De inkomsten van alle kermissen in de gemeente Oss zijn tussen 2017 en 2019 (verpachting in okt/nov 2019) met 17% gedaald. De pachtinkomsten in 2022 zijn nog lager uitgevallen. Dat komt door de kleinere opzet van de kermis en de late verpachting vanwege covid-19. Het kostenniveau is in de jaren 2017 tot en met 2019 nagenoeg gelijk gebleven. Voor 2022 zijn nog geen gegevens beschikbaar, omdat nog niet alle uitgaven en inkomsten geboekt zijn. Met een aantal andere inkomsten erbij (o.a. bijdrage exploitanten water/licht woonwagens en nachtbeveiliging) en inclusief uren gemeentelijke medewerkers, waren er in 2018 (€ 22.000) en 2019 (€ 27.000) tekorten op de kermissen. Daarbij moet worden aangetekend dat de kermis jaarlijks voor circa €40.000 wordt belast voor de kosten van stroom en voorzieningen van de markt en alle andere evenementen gehouden in het centrum.

Pachtinkomsten kermis Oss

2017	€ 218.000
2018	€ 201.000
2019	€ 181.000
2020	€ - (verpachting uitbesteed)
2021	€ - (verpachting uitbesteed)
2022	Nog geen definitieve gegevens beschikbaar

Uitgaven

2017	€ 212.000
2018	€ 223.000
2019	€ 208.000
2020	Organisatie uitbesteed
2021	Organisatie uitbesteed
2022	Nog geen definitieve gegevens beschikbaar

Met ingang van 2019 zijn de pachtopbrengsten van de kermissen met € 35.000 verlaagd. Dit vanwege de landelijke trend van dalende opbrengsten op kermissen. Vanuit die bezuinigingsopdracht moest er worden gezocht naar mogelijkheden om dit vanaf 2020 binnen de exploitatie van de kermissen op te vangen. Kijkend naar de huidige begroting van de kermis en behoudt van de kwaliteit van de kermis is deze structurele taakstelling echter niet wenselijk.

5.8 Marketing & promotie

5.8.1. huidige inzet van middelen

Uit de analyse van de begrotingen 2017 tot en met 2019 blijkt dat de gemeente ongeveer € 20.000 besteedt aan publiciteit en promotie (en tevens voorlichting). Die kosten gaan naar onder meer de website en Facebookpagina van de kermis, reclameborden langs de weg en de opmaak en drukken van de kermiskrant. De meet & greet met Bing en Flop, de openingsact en het afsluitende vuurwerk worden eveneens uit dit budget betaald.

5.8.2. Reclame-/promotiecommissie

Gelijk met de overstap van een openbare naar een gesloten verpachting, is begin jaren '90 de reclame- of promotiecommissie ingesteld. De commissie bestaat uit 5 leden (kermisexploitanten) en 2 ondersteunende gemeentelijke medewerkers. Doel van de commissie is het organiseren van promotieactiviteiten voor de kermis. Dat was destijds nodig omdat de promotie van de kermis verbeterd moest worden.

Exploitanten moesten daarbij worden gestimuleerd om meer promotieactiviteiten uit te voeren. Ook moesten redacties van de regionale dag- en weekbladen meer worden gevoed zodat de Osse kermis meer aandacht zou krijgen. Daarnaast kreeg de commissie als doel mee om de horeca meer bij de kermis te betrekken. De reclame-/promotiecommissie geeft ook gevraagd en ongevraagd advies aan de gemeente, bijvoorbeeld over de kermisopstelling.

Leden zitten 5 jaar in de commissie maar worden automatisch herkozen als zich geen andere kandidaten melden. Commissieleden krijgen voor de duur van zitting een huurovereenkomst middels een voorverpachting (maximaal 5 jaar). De zittingstermijn van de huidige leden van de commissie liep in 2021 af en is met een jaar verlengd met het oog op de nieuwe kermisvisie.

De gemeente ziet nog steeds de toegevoegde waarde van de commissie. Ze innen de bijdragen voor promotieactiviteiten en geven het uit volgens een eigen plan. Ook vindt de gemeente het belangrijk een aantal exploitanten langjarig aan de kermis te verbinden. Men waardeert de adviezen aan het kermisteam. De commissie weet wat er speelt in de sector en op de kermis en kan een bemiddelende rol spelen bij eventuele problemen met exploitanten.

De bonden zijn ook positief over de rol van de promotiecommissie. Ze begrijpen ook dat het fenomeen wat lastig is uit te leggen aan de buitenwereld. Ze vinden wel dat rol van de commissie zich in principe moet beperken tot promotie en marketing.

5.9 Samenwerking stakeholders

De kermisorganisatie (gemeente/reclamecommissie) werkt tijdens de editie van 2022 beperkt samen met Centrummanagement Oss (CMO). Een medewerker CMO maakt deel uit van het PR & Communicatie-team. De samenwerking met CMO is in het verleden intensiever geweest (extra activiteiten op en rond de kermis). Het CMO geeft zelf aan dat winkeliers weinig toegevoegde waarde zien in de kermis.

Samenwerking met de horeca ligt gecompliceerd. Horeca-ondernemers dragen een zeer beperkt bedrag bij aan de promotieactiviteiten van de reclamecommissie. Het conflict met de horeca-ondernemers op de Heuvel over de coronaterrassen tijdens de kermis, heeft de samenwerking en het vertrouwen tussen horeca en kermis (gemeente) niet versterkt. Horecaondernemers geven zelf aan in de toekomst graag meer betrokken te willen worden bij de Osse Kermis. Zij zijn ook bereid meer te doen tijdens de kermis, zo geven ze aan. Denk aan een horecafeesttent en met een eigen invulling vanuit de horecapleinen. Ook zijn ze bereid meer bij te dragen aan de promotie, in overleg met de reclamecommissie. Ze willen dan wel meer inzicht in waar het geld aan wordt besteed.

Andere stakeholders geven aan dat de belangen van de horeca en de kermis teveel uiteenlopen. Horeca-ondernemers moeten meer denken aan het algemeen belang, zo geeft men aan. De bonden zijn ook wat sceptisch over de rol van de horeca. Het is feitelijk een gevecht om de openbare ruimte. Aan de andere kant zijn ook de bonden zich ervan bewust dat de wisselwerking tussen kermiszaken en horeca belangrijk is voor het succes van de kermis.

Tussen culturele partners zoals Museum Jan Cunen, De Muzelinck en de Groene Engel enerzijds en de kermis anderzijds bestaat geen samenwerking. Een aantal culturele stakeholders vindt dat jammer en ziet kansen. Culturele partners kunnen het randprogramma naar een hoger plan tillen zo stellen. De samenwerking tussen Museum Jan Cunen en de nostalgische kermis in de coronajaren 2020 en 2021 is daar een voorbeeld van. Niet alle culturele partners zijn positief en geven aan dat culturele onderdelen op de kermis niet goed samengaan.

5.10 Regionale samenwerking

Er is op dit moment op beperkte schaal sprake van samenwerking tussen de kermissen in Oss, Tilburg en 's-Hertogenbosch. De drie gemeentelijke kermiscoördinatoren hebben vooral overleg met elkaar en er geldt de afspraak dat men elkaar uit de brand helpt indien nodig. Zo sprong de kermiscoördinator van Oss tijdens één van de coronajaren bij in Tilburg. Naast het regionale contact, is de

gemeente Oss aangesloten bij de Vereniging Gemeentelijke Kermisbeheerders (VGK) voor contact op landelijk niveau.

De gemeente Oss breidt de samenwerking met de twee andere kermissen graag verder uit. “Kermismeesters zijn een beetje ‘éénpitters’, we hebben geen vervanging”, aldus de gemeente Oss. Samenwerking (en eventuele tijdelijke vervanging) door de collega’s in Tilburg en ‘s-Hertogenbosch is een reële optie. Ook kunnen andere gemeenten een rol spelen in het beoordelen van de vergunning en daarmee het probleem van de ‘meerdere petten’ ondervangen.

Uit gesprekken met de kermismeesters in Tilburg en ‘s-Hertogenbosch blijkt ook een wens om de onderlinge samenwerking te intensiveren. Tilburg ziet het liefst dat meerdere Brabantse kermissen met elkaar samenwerken, zodat er afspraken gemaakt kunnen worden met mooie en spectaculaire attracties. Ook zijn er andere inkoopvoordelen te behalen, aldus Tilburg. ‘s-Hertogenbosch ziet ook voordelen in een intensievere samenwerking. Dat gaat naast het gezamenlijk contracteren van (wauw-)attracties over overleg en afstemming op juridisch vlak, zoals de kermisverordening en vergunningen. Kermisbonden zien in beperkte mate voordelen van samenwerking tussen de kermissen, die liggen vooral op het vlak van het gezamenlijk contracteren van (grote) kermisattracties.

6. Benchmark kermissen

Wat kunnen we leren van andere kermissen voor de nieuwe kermisvisie? Dat zijn in de eerste plaats de kermissen waar Oss een samenwerking mee heeft (Tilburg en 's-Hertogenbosch). Maar in de benchmark hebben wij ook gekeken naar andere kermissen in de buurt (Uden, Best, Eindhoven) en naar een aantal grotere kermissen in Nederland (Hoorn en Weert).

De Tilburgse Kermis is in alle opzichten de grootste van Nederland. Vijf van de zeven kermissen in de benchmark hebben een duur van 10 dagen (2 weekenden). Alleen de kermissen in Best en Weert duren 6 dagen. Qua aantal attracties zitten Uden, Best en Eindhoven redelijk bij elkaar in de buurt. Voorheen stond Oss ook in dat rijtje, maar mede door het kleinere kermisterrein is Oss nu zelfs kleiner dan Den Bosch en hoort niet meer bij de topkermissen van Nederland.

	aantal dagen	periode/maand	aantal attracties	Bezoekeraantal (schatting)
Tilburg	10	2e helft juli	198	500.000-600.000
Weert	6	2e helft september	121	250.000-300.000
Uden	10	2e helft juli	98	200.000
Eindhoven	10	1e helft augustus	97	350.000-400.000
Best	6	1e helft juli	93	200.000-250.000
Hoorn	10	1e helft augustus	67	250.000-300.000
Den Bosch	10	2e helft augustus	62	120.000
Oss	7	2e helft augustus	58	100.000-150.000

6.1 Organisatie en samenwerking met stakeholders

Op Eindhoven (Park Hilaria) en Den Bosch na, worden alle kermissen in de benchmark georganiseerd door de gemeente. In Den Bosch verzorgt de gemeente de verpachting en wordt de Kermisgids ingehuurd voor de organisatie.

Gemeente	Organisatie
Tilburg, Weert, Best, Hoorn	Gemeente
Eindhoven	Eindhoven 247 BV
Den Bosch	Gemeente/Bureau de Kermisgids

In Tilburg, Weert, Uden, Best en Hoorn is de kermismeester hoofd van het kermisteam. In deze gemeenten werkt de kermismeester fulltime het hele jaar aan de kermis. In Eindhoven besteedt een vaste projectmanager een deel van het jaar aan de organisatie van de kermis. In Den Bosch heeft de evenementenmanager de regie over de kermis en is hij minder tijd mee kwijt omdat de Kermisgids wordt ingehuurd voor de productie.

Qua organisatiemodel zien we drie varianten binnen deze benchmark. We kijken specifiek naar Tilburg, Den Bosch en Eindhoven.

Tilburg

Uitgangspunt in Tilburg is dat op ambtelijk en bestuurlijk niveau feestje en veiligheid gescheiden zijn. In aanloop naar de kermis vindt er overleg plaats tussen de verantwoordelijke diensten over de veiligheid en het feestje. Op bestuurlijk niveau gaat dat via het Bestuurlijk Overleg Kermis. Dit overleg tussen de bestuurder voor veiligheid en de bestuurder van de kermis vindt twee keer, voorafgaand aan de kermis, plaats. Op ambtelijk niveau is er afstemming tussen de verantwoordelijke diensten via een projectgroep waaraan de projectleider Veiligheid deelneemt.

De hoofdverantwoordelijke voor de organisatie van de kermis is de accountmanager kermissen van Economie & Arbeid. Zij voert de voorbereidende gesprekken met betrekking tot de inrichting van het terrein en de totale organisatie van de kermis. De adviseur evenementen veiligheid (VIB) borgt de veiligheid bij de planning en organiseert de veiligheidsorganisatie tijdens de uitvoering.

Voor het 'feestje' stelt de gemeente intern een projectleider aan en kermis project team (KPT). Zij werken samen met interne diensten en externe partners via een project-/werkgroepenstructuur. Aan de veiligheidskant werkt het KPT primair samen met het Kermis Veiligheidsteam (KVT) en Kermis Handhavingsteam (KHT). Beide organen hebben een voorzitter vanuit de afdeling veiligheid & wijken (VEW).

Stakeholders van de Tilburgse kermis zijn vertegenwoordigd in de Kermis Werkgroep Stakeholders (KWS), waarin horeca binnenstad, winkeliersvereniging binnenstad, winkeliersvereniging Besterd, binnenstadsmanagement (BMT), evenementenorganisator, beide kermisbonden en bewonersvereniging van de binnenstad deelnemen. Het KWS is een adviesorgaan/klankbord van de projectgroep Tilburgse kermis. Leden van de KWS zijn ambassadeurs van de Tilburgse kermis en dragen dit actief uit.

De accountmanager kermissen is belast met de projectleiding van de kermis. De projectleider is hoofd van het kermisteam en in de vernieuwde structuur (vanaf 2022) tevens de voorzitter van de projectgroep Tilburgse kermis. Belangrijkste taken van de projectleider zijn:

- verpachting, organisatie, evaluatie
- regie houden op totale organisatie kermis
- regie houden op uitvoering Visie 2021 – 2024
- opstellen begroting en beheer budgetten

De projectleider stuurt het kermisteam aan dat vanuit de ambtelijke organisatie belast is met de uitvoering van de Tilburgse kermis. Het team is compact van omvang en bestaat uit een groep medewerkers uit de gemeentelijke organisatie met een passie voor de kermis. M.u.v. de projectleider doen de medewerkers dit naast hun reguliere werk. Sommige leden van het kermisteam verrichten ook door het jaar heen kermiswerkzaamheden. De pieken van de kermis zijn in november (verpachting) en tijdens de kermis (uitvoering). De projectgroep Tilburgse kermis

heeft een initiërende, coördinerende en uitvoerende rol ten aanzien van een breed palet aan onderwerpen. Het overleg staat onder voorzitterschap van de projectleider, die in het overleg verslag doet van de algehele voortgang van de organisatie. De verschillende interne en externe disciplines die in de projectgroep vertegenwoordigd zijn, doen in dit overleg verslag van hun specifieke taken en werkzaamheden (o.a. bereikbaarheid, vergunningen, communicatie en de activiteiten in de werkgroepen). In de nieuwe organisatiestructuur is ook ruimte gemaakt voor een aantal werkgroepen, samengesteld uit vertegenwoordigers van diverse disciplines (gemeente en externe partijen). Een breed draagvlak en voldoende slagkracht zijn essentieel. De werkgroepen hebben een initiërende maar ook uitvoerende rol ten aanzien van hun specifieke aandachtsgebieden; marketing, onderzoek & innovatie en evenementen/side-events.

's-Hertogenbosch

In Den Bosch ligt de regievoering van de kermis bij het eventemententeam van de gemeente. Dit team is vanuit die rol verantwoordelijk voor de verpachting van de kermis en denkt mee met de indeling. De productie is uitbesteed aan Bureau De Kermisgids. Deze constructie bestaat in Den Bosch al circa 25 jaar. De gemeente houdt toezicht, denkt mee en zorgt er voor dat de betrokken stakeholders in de stad gehoord worden en voldoende aandacht krijgen. De gemeente geeft aan dat stakeholders als horeca, centrummanagement (onderdeel van Den Bosch Partners) en de culturele instellingen nog te weinig betrokken zijn bij de kermis. Daar moet verandering in komen, zo geeft men aan.

Eindhoven

Eindhoven247 (EHV247) is een stichting die, in opdracht van de gemeente Eindhoven, maatschappelijke diensten verzorgt die bijdragen aan een sterke positionering en gastvrije beleving van de stad. De zomerkermis (Park Hilaria) valt onder die opdracht. EHV247 vraagt de evenementenvergunning voor de kermis aan, verzorgt de verpachting, maakt de opstelling van de kermis, is verantwoordelijk voor de marketing & promotie en coördineert de randprogrammering. Voor technische ondersteuning worden externen ingehuurd. De terrassen op het

middenterrein worden voor 5 jaar verpacht onder de lokale horeacapartijen en exploitanten. Er is geen samenwerking met lokale winkels of met culturele partners.

6.2 Kermiszaken & ritprijzen

Relatief gezien hebben Hoorn en Eindhoven het hoogste percentage grootvermaak in verhouding tot alle kermiszaken. Best en Uden hebben op dit aspect de laagste score. Oss is met 22% een middenmoter. In absolute aantallen grootvermaak-zaken zit Oss, samen met Den Bosch het laagst. Kijkend naar de verhouding verkoop (vooral eten & drinken) en vermaak/oefenspelen, scoort Hoorn het best. 75% van de kermiszaken is vermaak/oefenspelen. In vergelijking met de andere kermissen uit de benchmark, zitten Best en Weert aan de hoge kant qua verkoopzaken (boven de 30%). Met 28% verkoopzaken zit Oss rond het gemiddelde.

	Groot vermaak	Vermaak/ kindervermaak	Spelen	Verkoop (f&b)	Totaal
Tilburg	48	44	48	58	198
Weert	24	15	41	41	121
Eindhoven	25	18	29	25	97
Best	14	16	34	29	93
Uden	15	23	23	25	86
Hoorn	18	11	21	17	67
Den Bosch	12	12	20	18	62
Oss	13	12	17	16	58

	Groot vermaak	Vermaak/ kindervermaak	Spelen	Verkoop (f&b)	Totaal
Tilburg	24%	22%	24%	29%	100%
Weert	20%	12%	34%	34%	100%
Eindhoven	26%	19%	30%	26%	100%
Best	15%	17%	37%	31%	100%
Uden	17%	27%	27%	29%	100%
Hoorn	27%	16%	31%	25%	100%
Den Bosch	19%	19%	32%	29%	100%
Oss	22%	21%	29%	28%	100%

De kermissen in Best en Oss hanteren vaste ritprijzen. Dat valt goed te zien in onderstaande vergelijkingstabel van enkele grootvermaak-zaken. De prijzen in Oss en Best liggen beduidend lager dan bij de andere kermissen. Tilburg steekt er qua prijsstelling van de attracties het meest boven uit.

	Reuzenra d	Achtbaan	Around the World XL	Breakd ance	Eclipse/ Booster Maxxx	Airborne
Eindhoven	€ 5,00	€ 5,00	€ 6,00	€ 5,00	€ 6,00	€ 6,00
Weert	€ 5,00	€ 5,60	€ 5,00	€ 5,00	€ 5,00	€ 4,00
Den Bosch	€ 5,00	€ 4,00	€ 7,00	€ 3,00	€ 6,00	€ 10,00
Tilburg	€ 5,00	€ 5,00	€ 8,00	€ 5,00	€ 8,00	€ 10,00
Best	€ 3,00	nvt	€ 3,50	€ 2,00	€ 4,00	nvt
Uden	nb	€ 3,50	€ 4,00	€ 3,00	€ 5,00	€ 4,00
Oss	€ 3,00	€ 3,00	nvt	€ 3,00	€ 3,00	nvt
Hoorn	€ 5,00	€ 5,00	€ 6,00	€ 4,00	nvt	€ 6,00

Bijlage 1 Opzet externe stichting

Opzet stichting

In de stichting participeren o.a. gemeente (via bestuur van de stichting), horeca-ondernemers en Centrum Management Oss. Ook bewoners zouden betrokken moeten worden bij de stichting. De stichting vraagt als organisator van de kermis de vergunning aan bij de gemeente. De stichting stelt een (kermis-)regisseur aan die de regie voert over het gehele evenement (kermis opzet/attracties, aankleding, randprogrammering, marketing & promotie). Voor de verschillende taakvelden wordt samengewerkt met de gemeente, centrummanagement en de horeca-ondernemers.

De huidige reclame-commissie (kermisondernemers) wordt opgeheven, marketing & promotie wordt een taak van de nieuwe stichting. Een vertegenwoordiger van de kermisondernemers kan eventueel als adviseur optreden van de stichting.

De taken die bij de gemeente blijven zijn:

- vergunningverlening (kermis en randprogrammering)
- subsidieverlening
- leveren van diensten (o.a. schoonmaak/reiniging, stroom, maatregelen/ werkzaamheden in de openbare ruimte, assistentie bij uitvoering verkeersmaatregelen)
- verhuren van materialen (o.a. hekwerk, wegafsluitingsmaterialen, extra verlichting)

De inkomsten van de stichting kunnen als volgt worden gerealiseerd:

- Verpachting van de kermis
- Verpachting van de horecaterrassen en/of muziekpodia (of een andere vorm van afdracht door de horeca/organisatoren)
- Subsidie op bepaalde evenementen (o.a. poppenkast, kermisparade)
- Bijdragen van derden (o.a. Centrum Management, lokale fondsen en private bedrijven).

Bijlage 2 Overzicht gesprekspartners

Organisatie	Naam
Kermisbonden	Atze Lubach (BOVAK) Jan Boots (NKB)
Reclamecommissie/kermisondernemers	Henk Overkamp Frank Vale Colin Buwalda Jean scheffer-Lutjens Arnold Boschker
Centrummanagment Oss	Jack van Lieshout Bianca Lammerts-Hoeggee
Horeca-ondernemers	Pierre Vink (H32), Gert Jordaans (La Colline), Wouter van Sonsbeek (Partycrow), Roel Jordaans (de Groene Engel), Rian Schuurmans (Taverne Silvas), Pascal van Hoorn (restaurant Gossimijne, penningmeester KHN, Antoine van den Bergh (Café 't Berghje)
Culturele instellingen	Jet Smeets (Muzelinck) Coen Bais (Theater De Lievekamp) Gio van Creij (Bibliotheek) Herman Tibosch (Museum Jan Cunen) Mario Lamers (De Groene Engel)
Kermisliefhebbers/-kenners	Joop van Orsouw Gert-Jan van de Steen Robbert Lohsto Carlo Smits Dennis van Oyen

Gesprekspartners gemeente Oss

Afdeling/functie	Naam
Wethouder	Dolf Warris
Wethouder	Thijs van Kessel
Teamleider Uitvoering	Gerard Derks
Kermismeester	Sander Steinvoot
Evenementencoördinator	Wesley van Estrick
Accountmanager horeca	Marscha van de Poppel
Wijkcoördinator	Lieke Verbruggen
Leden Kermisteam	Roos Garcia Roel van Bergen Peter Damen

Gesprekspartners benchmarksteden

Organisatie	Naam
Gemeente Tilburg	Jet van Baast
Gemeente 's-Hertogenbosch	Dave de Lang
Eindhoven 247 BV	Mariola Scheepstra

Over Respons

Respons is een onderzoek- en adviesbureau gevestigd in Amsterdam en gespecialiseerd in evenementen, toerisme en citymarketing. We verzamelen al jarenlang evenementendata die we onderzoeken, verrijken en analyseren. Uitkomsten publiceren we in onafhankelijke rapportages (monitoren) die maatgevend zijn in de sector. Daarnaast zijn de data beschikbaar voor afnemers die er naar behoefte informatie uit kunnen halen. Verder voeren we (maatwerk) expertise en onderzoeksopdrachten uit in onze specialismen evenementen, toerisme en citymarketing. Voorbeelden zijn benchmarks, quick scans, beleidsontwikkeling, gebiedsmarketing, evenementpositionering, management & organisatie vraagstukken en interim management. Ons bureau kent een brede en trouwe klantenkring met o.a. overheden, eventorganisatoren, marketing organisaties, evenementlocaties, branche organisaties en onderwijsinstellingen.

Over Lex Kruijver

Lex Kruijver is oprichter en partner van Respons. Hij geldt als autoriteit op het gebied van evenementen. Daarnaast is het een ervaren specialist citymarketing. Hij werkt ruim 25 jaar als adviseur op deze vakgebieden en is inhoudelijk verantwoordelijk voor de diverse onafhankelijke Respons onderzoeken (monitoren) voor de evenementenbranche. Hij voert opdrachten uit als kwartiermakerschap, organisatorisch advies en (praktische) promotie- en marketing-opdrachten. Kermissen vormen een van zijn specialismen. Hij geeft regelmatig presentaties.

